

УДК 341.96:347.65(410.1) DOI: [https://doi.org/10.31617/zt.knute.2020\(108\)06](https://doi.org/10.31617/zt.knute.2020(108)06)

ІЛЬЧЕНКО Ганна

E-mail: ilchanna@ukr.net
ORCID: 0000-0003-1996-7062

к. ю. н., доцент кафедри міжнародного приватного,
комерційного та цивільного права Київського
національного торговельно-економічного університету
вул. Кіото, 19, м. Київ, 02156, Україна

ОСОБЛИВОСТІ СПАДКУВАННЯ ЗА АНГЛІЙСЬКИМ ПРАВОМ

Проаналізовано та виокремлено етапи процедури спадкування за заповітом в Англії та Уельсі. Проведено порівняльний аналіз спадкування за англійським правом та українським законодавством.

Ключові слова: спадкування, заповіт, затвердження заповіту, виконавець заповіту, англійське право.

Ильченко А. Особенности наследования по английскому праву. Проанализированы и выделены этапы процедуры наследования по завещанию в Англии и Уэльсе. Проведен сравнительный анализ наследования по английскому праву и украинскому законодательству.

Ключевые слова: наследование, завещание, утверждение завещания, исполнитель завещания, английское право.

Постановка проблеми. У кожній країні існують свої особливості спадкування як за законом, так і за заповітом. Враховуючи значний вплив англійського права на розвиток права в цілому в світі, важливим є дослідження та аналіз чинних правових механізмів регулювання суспільних відносин і спадкування зокрема. Історія становлення та функціонування англійського права, його вплив на розвиток суспільних та економічних відносин багатьох країн, а також поширена практика вибору місця вирішення договірних спорів саме у Лондоні, прагнення придбати нерухомість у Сполученому Королівстві Великої Британії та Північної Ірландії (далі – Сполучене Королівство) чи отримати громадянство цієї країни демонструють значущість і практичну цінність

© Ильченко Г., 2020

дослідження особливостей процесу спадкування за англійським правом, оскільки для іноземців чи тих, хто отримав громадянство Сполученого Королівства, питання спадкування з іноземним елементом і без нього можуть призвести до неприємних несподіванок. Саме тому автор дослідження звертається до аналізу норм англійського права.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У працях вітчизняних науковців В. В. Васильєвої та Є. Є. Фурси розглянуті питання спадкування в країнах англо-американської правової системи та порівняльні аспекти спадкування з іноземним елементом [1–2]. Українські вчені здебільшого звертаються саме до проблем спадкування відповідно до вітчизняного законодавства, проте намагаються запровадити в цей процес і закордонний досвід. Так, М. В. Бондарєва [3] зупиняється на медіативному аспекті оформлення спадкових справ у нотаріальній діяльності, що є кроком вперед, ураховуючи ще не прийнятий в Україні закон про медіацію.

Актуальну інформацію з питань спадкування у Сполученому Королівстві можна отримати в юридичних фірмах, що спеціалізуються на цьому. Наприклад, ТОВ «Адвокат в Європі» [4], *Law Firm Limited* [5] тощо.

Варто зазначити, що у вітчизняній доктрині існує певний вакуум у площині поетапного дослідження процесу спадкування за англійським правом, який базується на перекладі російськомовної літератури, а не на першоджерелах.

Метою статті є теоретико-правовий аналіз особливостей процедури спадкування у Сполученому Королівстві Великої Британії та Північної Ірландії.

Матеріали та методи. Нормативною базою дослідження стали закони Сполученого Королівства (*Probate and Legacy Duties Act 1808* [6], *Inheritance Act 1833* [7], *Inheritance (Provision for Family and Dependents) Act 1975* [8], *Inheritance Tax Act 1984* [9], *Inheritance and Trustees' Powers Act 2014* [10]) та інформація з офіційного урядового сайту країни. Методологічною основою проведеного дослідження є загальнонаукові та спеціально-юридичні методи пізнання.

Результати дослідження. Процес спадкування у Сполученому Королівстві розпочинають із затвердження судом заповіту чи отримання спеціального повноваження (дозволу) на управління майном померлої особи в разі відсутності заповіту. На відміну від України, де нотаріуси посвідчують заповіти, а потім ведуть спадкову справу, в Сполученому Королівстві проблему спадкування вирішує суд. Клопотання (заява) про надання законного права розпоряджатися чиеюсь власністю, грошима, майном (нерухомістю) після смерті особи називається клопотанням (заявою) про затвердження заповіту судом (*applying for probate*). Якщо заповіт існує, то варто отримати «затвердження заповіту» (*grant of probate*). У разі відсутності заповіту потрібно звернутися до суду за отриманням повноваження (дозволу) на управління майном померлої особи (*letters of administration*).

Сполучене Королівство складається з 4 адміністративних частин (Англія, Уельс, Шотландія, Північна Ірландія) зі своїми особливостями правового регулювання відносин на їх території, тож процеси спадкування у Шотландії [11] та Північній Ірландії [12] відрізняються від процесів у Англії та Уельсі.

У статті розглянуто особливості спадкування в Англії та Уельсі. Так, у цих країнах після смерті особи не потрібно звертатися за затвердженням заповіту, якщо:

- було спільне володіння землею, майном, акціями або грошима (в цьому разі все автоматично переходить до тих власників, що пережили померлу особу);
- були тільки заощадження та облігації.

Варто звернутися до кожного держателя активу (наприклад, банку чи іпотечної компанії) з метою з'ясування необхідності в такому випадку отримувати доступ до їхніх активів. Кожна організація має свої власні правила, тож це потрібно враховувати.

Певні особи мають право клопотати про затвердження заповіту, щоб мати справи з майном особи, яка померла. Це залежить від того, чи залишила ця особа заповіт, який встановлює, що має відбутися з особистою власністю та речами після смерті заповідача. Він є дійсний у разі його підписання заповідачем і двома свідками. На відміну від України, заповіт не потрібно завіряти у нотаріуса. Проте під час складання заповіту бажано звернутися до юристів, які порадять, як зменшити податкове навантаження на спадкоємців. Це пов'язано з тим, що той з подружжя, хто пережив, має право на отримання спадщини без сплати податку. Але це тільки за умови офіційно зареєстрованого шлюбу.

Особа може звернутися до суду за затвердженням заповіту, якщо її ім'я та прізвище вказано в заповіті як виконавця заповіту (*an «executor»*) або в кодицилі (*a «codicil»*), тобто додатковому розпорядженні до заповіту.

Якщо особа не бажає затверджувати заповіт за відсутності інших визначених виконавців заповіту, то варто звернутися до місцевих офісів по спадкових справах (*local probate office*) для визначення, що робити далі.

Важливо мати оригінал заповіту та будь-які оновлення до клопотання про його затвердження (також оригінали документів, а не копії). Як і в Україні, якщо заповідач склав декілька заповітів, дійсним є останній за датою укладення.

У разі, якщо померла особа не залишила заповіту, можна надати клопотання про призначення заявника «адміністратором» (*the administrator*). Особа може звернутися з таким проханням, якщо вона є чоловіком чи дружиною померлого (навіть, якщо вони проживали окремо), цивільним партнером, дитиною. Процедура подання документів у цьому випадку така сама, як і під час звернення за затвердженням заповіту. В обох випадках заявник отримує повноваження (дозвіл) на управління майном померлої особи (*letters of administration*), що видається судом. Цей документ є доказом, що саме ця особа має законне право мати справу

з майном померлого. Якщо особа не входить до наведеного переліку, то вона автоматично не отримує право на будь-яке майно померлого.

Закон чітко визначає, хто саме буде успадковувати майно, якщо заповіт відсутній. Для цього на урядовому сайті Сполученого Королівства розроблено спеціальну програму, що прораховує всі можливі варіанти спадкування окремо в Англії й Уельсі, Шотландії та Північній Ірландії [13]. Вона є дуже зручною й легкою у використанні, що безумовно полегшує отримання громадянами необхідної їм інформації без звернення до юристів. Подібні програми доцільно запровадити й на урядовому сайті України.

Також з'ясується інформація про вартість майна спадкодавця та сплату податку на спадщину [14]. Якщо все майно переходить до другого з подружжя чи цивільного партнера або благодійного чи аматорського спортивного клубу, то податок не сплачується. Не потрібно його платити також, якщо вартість майна не перевищує 325 000 фунтів стерлінгів. Проте якщо людина, яка померла, овдовіла або залишає дім своїм дітям, нижній поріг доходу, що оподатковується, може бути вищим.

За виникнення спору до моменту отримання повноваження (дозволу) на управління майном померлої особи (*letters of administration*) можна оскаржити заяву про затвердження заповіту (*enter a caveat*).

Якщо особу зазначено у заповіті як виконавця, на неї покладається обов'язок розібратися з майном заповідача. Зазвичай заповідач попереджає людину про те, що він обирає її виконавцем заповіту. Причому можна мати не більше чотирьох виконавців, однак вони повинні бути попереджені заповідачем про місцеперебування оригіналу заповіту (у будинку, в адвоката чи Лондонському департаменті заповітів). Якщо на момент смерті особа, яку визначено виконавцем заповіту, не бажає або не може виконувати ці обов'язки, можна змінити особу виконавця. В цьому разі потрібно:

- повністю відмовитися від права на подання заяви про затвердження заповіту (*renunciation*), передусім заповнити відповідну форму та відправити її разом із формою заяви про оформлення спадщини;
- зарезервувати на майбутнє своє право на звернення про затвердження заповіту, якщо решта виконавців не можуть вести справи з майном спадкодавця (*holding power reserved*);
- призначити адвоката, який діятиме від вашого імені (заповнити відповідну форму та відправити її разом із формою заяви про оформлення спадщини).

Подавати клопотання про затвердження заповіту можна самостійно або через адвоката чи фахівця зі спадкування. Перед звертанням з таким клопотанням варто:

- з'ясувати, чи потребує ця особа затвердження заповіту;
- перевірити, чи може саме ця особа звертатися за затвердженням заповіту;
- оцінити вартість майна перед зверненням (це може впливати на необхідність сплати податку (*Inheritance Tax*)).

Плата за подання заяви про затвердження заповіту становить 215 фунтів стерлінгів, якщо вартість майна від 5000 і більше [15]. Плата не потрібна, якщо вартість майна менша, ніж 5000 фунтів стерлінгів.

Звернутися з таким клопотанням можна онлайн, якщо особа є виконавцем заповіту чи адміністратором, а також:

- має оригінал заповіту, якщо це виконавець заповіту (адміністратору це не потрібно);
- має оригінал свідоцтва про смерть чи тимчасове свідоцтво про смерть від слідчого, що проводить дізнання у випадках насильницької чи передчасної смерті (коронер);
- уже повідомили про вартість майна.

Також людина, яка померла, повинна була жити в Англії чи Уельсі більшість часу.

Звернутися з клопотанням про затвердження заповіту можна й поштою, при цьому заповнити відповідну форму *PA1P* – у разі наявності заповіту, та *PA1A* – через його відсутність. Проте перед цим потрібно внести плату за подання клопотання про затвердження заповіту. Цю форму відправляють до районного відділу з питань спадкування разом із:

- оригіналом заповіту та доповненням до нього (*codicils*);
- двома копіями заповіту та доповненнями до нього (під час копіювання не видаляти будь-які скоби та кріплення, формат – А4);
- сертифікатом про смерть чи тимчасовим свідоцтвом про смерть від слідчого, що проводить дізнання у випадках насильницької чи передчасної смерті (коронера).

Надалі особа, що звернулася за затвердженням заповіту, протягом чотирьох тижнів отримує «затвердження заповіту» (*grant of probate*) за наявності заповіту або повноваження (дозвіл) на управління майном померлої особи (*letters of administration*) за його відсутності. Після отримання одного з цих документів особа починає займатися майном померлого. На цьому етапі можна звернутися за допомогою до адвоката чи спеціаліста зі спадкування [16].

Перш ніж розпорядитися майном, особа як виконавець чи адміністратор повинна сплатити всі борги або непогашені платежі (зокрема неоплачені рахунки, податкова заборгованість, надмірно або помилково надані пільги тощо). Далі варто розмістити повідомлення в газеті [17] з метою надати можливість кредиторам заявити про свої вимоги.

Виконавець має право використовувати гроші з майна померлого на оплату послуг адвоката, якщо той надає юридичні послуги з оформлення спадкового майна.

Після сплати всіх боргів і податків виконавець може розділити майно, як зазначено в заповіті чи керуючись законом за відсутності заповіту. Бенефіціари зобов'язані сплатити відповідний податок, якщо

активи, які вони успадкували, генерують певний дохід для них. Після цього готуються рахунки, що затверджуються і підписуються виконавцем заповіту та основними бенефіціарами.

Висновки. Спадкування у Сполученому Королівстві має свої особливості, про які потрібно знати тим, хто має там майно, планує отримати громадянство чи інвестувати кошти у певні проекти. Втім, існують відмінності у процесі спадкування в Англії та Уельсі, а також Шотландії та Північній Ірландії.

Особливістю спадкування в країнах англо-американської правової системи є спадкування звільненого від боргів майна. Тільки після сплати всіх боргів спадкодавця виконавець заповіту розподіляє майно між спадкоємцями відповідно до волі заповідача. Це правило діє й за відсутності заповіту.

На відміну від України, де спадкову справу веде нотаріус, у Сполученому Королівстві для отримання «затвердження заповіту» (*grant of probate*) та визначення виконавців заповіту звертаються до суду, а в разі відсутності заповіту апелюють до суду для отримання повноваження (дозволу) на управління майном померлої особи (*letters of administration*) та призначення судом особи «адміністратором» (*the administrator*), який буде розподіляти спадкове майно відповідно до закону.

Варто зазначити привілейоване становище другого з подружжя в разі офіційно зареєстрованого шлюбу (це розповсюджується й на одностатеві шлюби), який може отримати все майно без сплати спадкового податку, що становить 40 %. Той з подружжя, що пережив спадкодавця, має привілейоване становище й під час спадкування за законом. На відміну від України, де поряд із другим з подружжя також за відсутності заповіту спадкують батьки померлого та діти, у Сполученому Королівстві основну частину або навіть все майно отримує саме вдова чи вдівець. Це пов'язано з вартістю спадкового майна. Отже, детальніший аналіз спадкування за законом у Сполученому Королівстві у порівнянні з вітчизняним законодавством є перспективним напрямом подальших досліджень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Васильєва В. В. Проблеми спадкування частки спадкоємця за заповітом у випадку його смерті до відкриття спадщини в Україні та країнах англо-американської правової системи права. *Приватне право і підприємництво*. 2016. Вип. 16. С. 69-72.
2. Фурса Є. Є. Спадкування з іноземним елементом: порівняльний аспект, теорія і практика. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. 2013. № 4 (98). С. 90-93.
3. Бондарева М. В. Медіативний аспект у нотаріальній діяльності з оформлення спадкових справ. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 1. С. 4-7.
4. Отримання спадщини у Великобританії для іноземців. URL: <https://advokatveurope.com/otrimannya-spadshhini-u-velikobritaniyi>.
5. Завещание и наследство в Великобритании. URL: <https://newstyle-mag.com/law-firm-ltd>.

6. Probate and Legacy Duties Act 1808. URL: <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/Geo3/48/149/contents>.
7. Inheritance Act 1833. URL: <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/Will4/3-4/106>.
8. Inheritance (Provision for Family and Dependents) Act 1975. URL: <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1975/63/contents>.
9. Inheritance Tax Act 1984. URL: <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1984/51/contents>.
10. Inheritance and Trustees' Powers Act 2014. URL: <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2014/16>.
11. Dealing With a Deceased's Estate in Scotland. URL: <https://www.scotcourts.gov.uk/taking-action/dealing-with-a-deceased%27s-estate-in-scotland>.
12. Applying for probate. URL: <https://www.nidirect.gov.uk/articles/applying-probate>.
13. Intestacy – who inherits if someone dies without a will? URL: <https://www.gov.uk/inherits-someone-dies-without-will>.
14. Valuing the estate of someone who's died. URL: <https://www.gov.uk/valuing-estate-of-someone-who-died/estimate-estate-value>.
15. Applying for probate. URL: <https://www.gov.uk/applying-for-probate/apply-for-probate>.
16. When to use a probate solicitor or specialist. URL: <https://www.moneyadviceservice.org.uk/en/articles/when-to-use-a-probate-specialist>.
17. Place a Deceased Estates notice. URL: <https://www.thegazette.co.uk/wills-and-probate/place-a-deceased-estates-notice>.

Стаття надійшла до редакції 20.01.2020.

Ichenko H. Features of inheritance under English law.

Background. *The long history of the formation and operation of English law, its impact on the development of social and economic relations in many countries, as well as the widespread practice of choosing a place to settle contractual disputes in London, the desire of many people to buy real estate in the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland to obtain the nationality of that country demonstrates the importance and practical value of exploring the features of the process of inheritance under English law, since inheritance issues, both with and without a foreign element, may be borne by foreigners or citizens of the United Kingdom, many unpleasant surprises.*

Analysis of recent research and publications. *The works of M. Bondareva, V. Vasilyeva, E. Fursa and others are devoted to the problems of the inheritance in the countries of the Anglo-American legal system or the comparative aspects of inheritance with a foreign element.*

The aim of the article is a theoretical and legal analysis of the particularities of the inheritance procedure in the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland.

Materials and methods. *The regulatory framework for the study is the laws of the United Kingdom (Probate and Legacy Duties Act 1808, Inheritance Act 1833, Inheritance (Provision for Family and Dependents) Act 1975, Inheritance Tax Act 1984, Inheritance and Trustees' Powers Act 2014) and information is provided on the country's official government website. The methodological basis of the study was general scientific and special legal methods of cognition.*

Results. *The process of inheritance in the United Kingdom begins with the need to obtain a court's endorsement of a will or to obtain special authority (permission) to manage a deceased person's property in the absence thereof. Unlike in Ukraine, where notaries certify wills and then conduct a succession, in the United Kingdom a person has to go to court. An application for a legal right to dispose of one's property, money, real estate after the death of a person is called an application for probate by a court (applying for probate). If a person leaves a will, in this case you need to receive a «grant of probate». In the absence of a will, it is necessary to go to court to obtain the authority (permission) to manage the property of the deceased person (letters of administration).*

A feature of inheritance in the countries of the Anglo-American legal system is the inheritance of debt-exempt property. As noted above, only after the payment of all the debts of the testator, the executor of the will can distribute the property between the heirs according to the will of the testator. The same rule applies in the absence of a will.

Conclusion. *Summarizing the foregoing, it should be emphasized that the inheritance in the United Kingdom has its own characteristics to be aware of who owns the property, plans to acquire citizenship or invest in certain projects. There are differences in the process of inheritance in England and Wales, Scotland and Northern Ireland.*

Also, in contrast to Ukraine, where a notary is a successor, in the United Kingdom, you must go to court to obtain a grant of probate and determine the executors of the will in the United Kingdom, and in the absence of a will, go to court for authorization (permits) to administer the estate of the deceased person (letters of administration) and the appointment by the court of the person of the «administrator» (the administrator), who will distribute the hereditary property in accordance with the law.

It should also be noted the privileged position of the second spouse in the case of officially registered marriage (this applies to same-sex marriage), which can receive all property without paying inheritance tax

Keywords: inheritance, will, probate, executor, English law.

REFERENCES

1. Vasyl'jeva, V. V. (2016). Problemy spadkuvannja chastky spadkojemca za zapovitom u wypadku jogo smerti do vidkryttja spadshhyny v Ukraini ta krajinah anglo-amerykans'koi pravovoi systemy prava [Problems of inheritance of a share of a heir in a will in case of his death before the discovery of inheritance in Ukraine and the countries of the Anglo-American legal system of law]. *Pryvatne pravo i pidpryjemnytvo – Private law and entrepreneurship*. (Vol. 16), (pp. 69-72) [in Ukrainian].
2. Fursa, Je. Je. (2013). Spadkuvannja z inozemnym elementom: porivnjal'nyj aspekt, teorija i praktyka [Inheritance with a foreign element: a comparative aspect, theory and practice]. *Visnyk Kyi'vs'kogo nacional'nogo universytetu imeni Tarasa Shevchenka – Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kyiv*, 4 (98), 90-93 [in Ukrainian].
3. Bondarjeva, M. V. (2019). Mediatyvnyj aspekt u notarial'nij dijal'nosti z oformlennja spadkovykh sprav [Mediation aspect in notarial activity on registration of hereditary cases]. *Pidpryjemnytvo, gospodarstvo i pravo – Entrepreneurship, economy and law*, 1, 4-7 [in Ukrainian].
4. Otrymannja spadshhyny u Velykobrytanii' dlja inozemciv [Inheritance in the UK for foreigners]. (n.d.). *advokatveurope.com*. Retrieved from <https://advokatveurope.com/otrimannya-spadshhini-u-velikobritaniyi> [in Ukrainian].
5. Zaveshhanie i nasledstvo v Velikobritanii [Testament and inheritance in the UK]. (n.d.). *newstyle-mag.com*. Retrieved from <https://newstyle-mag.com/law-firm-ltd> [in Russian].
6. Probate and Legacy Duties Act 1808. (n.d.). Retrieved from <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/Geo3/48/149/contents> [in English].
7. Inheritance Act 1833. (n.d.). *legislation.gov.uk*. Retrieved from <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/Will4/3-4/106> [in English].
8. Inheritance (Provision for Family and Dependants) Act 1975. (n.d.). *legislation.gov.uk*. Retrieved from <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1975/63/contents> [in English].
9. Inheritance Tax Act 1984. (n.d.). *legislation.gov.uk*. Retrieved from <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1984/51/contents> [in English].
10. Inheritance and Trustees' Powers Act 2014. (n.d.). *legislation.gov.uk*. Retrieved from <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2014/16> [in English].

11. Dealing With a Deceased's Estate in Scotland. (n.d.). *scotcourts.gov.uk*. Retrieved from <https://www.scotcourts.gov.uk/taking-action/dealing-with-a-deceased%27s-estate-in-scotland> [in English].
12. Applying for probate. (n.d.). *nidirect.gov.uk*. Retrieved from <https://www.nidirect.gov.uk/articles/applying-probate> [in English].
13. Intestacy – who inherits if someone dies without a will? (n.d.). Retrieved from <https://www.gov.uk/inherits-someone-dies-without-will> [in English].
14. Valuing the estate of someone who's died. (n.d.). *gov.uk*. Retrieved from <https://www.gov.uk/valuing-estate-of-someone-who-died/estimate-estate-value> [in English].
15. Applying for probate. (n.d.). *gov.uk*. Retrieved from <https://www.gov.uk/applying-for-probate/apply-for-probate> [in English].
16. When to use a probate solicitor or specialist. (n.d.). *moneyadviceservice.org.uk*. Retrieved from <https://www.moneyadviceservice.org.uk/en/articles/when-to-use-a-probate-specialist> [in English].
17. Place a Deceased Estates notice. (n.d.). *thegazette.co.uk*. Retrieved from <https://www.thegazette.co.uk/wills-and-probate/place-a-deceased-estates-notice> [in English].